

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Інститут філології

Кафедра історії та стилістики української мови

«Затверджую»

Директор Інституту _____ проф. Семенюк Г.Ф.

Викладач – д. філол. н., доц. Гнатюк Л.П.

**ПРОГРАМА СПЕЦКУРСУ ДЛЯ АСПРАНТІВ
ПРИНЦИПИ І МЕТОДИ СУЧАСНИХ ІСТОРИКО-
ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

(спеціальність 10.02.01 – українська мова)

Загальна кількість годин – 10 год., 1-ий семестр

Затверджено

на засіданні кафедри

історії та стилістики української мови

Протокол № 7 від 11 березня 2013 р.

Зав. кафедри _____ ***проф. Шевченко Л.І.***

Затверджено

Вченою радою Інституту філології

Протокол № 8 від 26 березня 2013 р.

Директор Інституту філології

_____ ***проф. Семенюк Г.Ф.***

Київ-2013

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

1.	Проблема методів у сучасній історичній лінгвістиці як складник проблеми методів у мовознавстві в цілому. Єдність «метод – теорія». Принципи сучасних історико-лінгвістичних досліджень у контексті завдань мовознавства третього тисячоліття. Проблема поєднання в історичній лінгвістиці синхронного і діяхронічного опису.	2
2.	Поняття історико-лінгвістичної реконструкції. Розбудова антропоцентричної парадигми в сучасних історико-лінгвістичних студіях. Принципи, критерії, основні завдання і прийоми етимологічних досліджень. Зв'язок історії слів з історією народу, історією реалій.	2
3.	Методика реконструкції мовної та концептуальної картин світу. Методологія когнітивістики у проекції на вивчення історичної лексики і граматики української мови. Лексика української мови в сучасному історико-лінгвістичному висвітленні. Методи реконструкції доіндоевропейського та індоевропейського лексичних пластів. Методика здійснення лінгвістичних реконструкцій праслов'янського періоду.	2
4.	Методологія сучасних етнолінгвістичних, етнопсихолінгвістичних, історико-психолінгвістичних та історико-соціолінгвістичних досліджень. Реконструкція мовної свідомості як проблема сучасної історичної лінгвістики.	2
5.	Інваріант і варіативний складник мовної свідомості українця: діяхронічний аспект. Діалектна лексика української мови як джерело вивчення еволюції мовної свідомості українця. Проблема реконструкції мовної особистості в діяхронічному аспекті. Роль екстралінгвальної інформації для реконструкції мовної особистості	2

Література

- Апресян Ю.Д.* Образ человека по данным языка: попытка системного описания // Вопросы языкознания. – 1995. – № 1. – С. 37 – 67.
- Вендина Т.И.* Средневековый человек в зеркале старославянского языка. – М., 2002.
- Гамкрелидзе Т.В., Иванов Вяч. Вс.* Индоевропейский язык и индоевропейцы: реконструкция и историко-типологический анализ праязыка и протокультуры. Ч. I – II. – Тбилиси, 1984.

- Гнатюк Л.П.* Мовний феномен Григорія Сковороди в контексті староукраїнської книжної традиції. – К., 2010.
- Гумбольдт В.* Язык и философия культуры /Пер. с нем. – М., 1985.
- Дидик-Меуш Г.* Українська медицина: історія назв. – Львів, 2008.
- Єрмоленко С.Я.* Концептуально-знаковий вимір історії української літературної мови // Лінгвістичні дослідження: Збірник наукових праць. – 2003. – Вип. 10. – С. 12 – 23.
- Иванов Вяч. Вс.* Лингвистика третьего тысячелетия: вопросы к будущему. – М., 2004.
- Илиади А.И.* Основы славянской этимологии. – К., 2005. – С. 39 – 45.
- Лисиченко Л.* Мовна картина світу та її рівні // Збірник Харківського історико-філологічного товариства. – Харків, 1998. – С. 129 – 144.
- Мельничук А.С.* Проблематика реконструкции в сравнительно-историческом языкознании // Актуальные вопросы сравнительного языкознания. – Л., 1989.
- Мосенкіс Ю.Л.* Мова трипільської культури: джерела, методи, результати реконструкції. – К., 2001.
- Мосенкіс Ю.Л.* Трипільський прасловник української мови. – К., 2001.
- Передрієнко В.А.* Іван Котляревський і староукраїнські мовні традиції XVIII ст. // Українська мова: з минулого в майбутнє. – К., 1998.
- Потапенко О.І.* та ін. Етимологія української мови. – Вид. 2-е, доп. і випр. – К., 2005. – С. 41 – 68.
- Селіванова О.* Актуальні напрямки сучасної лінгвістики. – К., 1999.
- Соссюр Ф.* Вопросы ретроспективной лингвистики. Диахроническая лингвистика // Курс общей лингвистики. – М., 1977.
- Тищенко К.М.* Іншомовні топоніми України: етимологічний словник-посібник. – Тернопіль, 2010.
- Тищенко К.М.* Італія і Україна: тисячолітні етномовні контакти. – К., 2009.
- Тищенко К.М.* Мовні контакти: свідки формування українців. – К., 2006.
- Тищенко К.М.* Халіфат і Сівєра: топонімічний слід в Україні. – К., 2011.
- Ткач Л.* Українська літературна мова на Буковині в кінці XIX — на початку XX ст. – Чернівці, 2007. – Ч. 2 : Джерела і соціокультурні чинники розвитку.
- Ткач Л.* Українська літературна мова на Буковині в кінці XIX – на початку XX ст. – Чернівці, 2007. – Ч. 3 : Буковинська фразеологія у міжмовних зв'язках та в загальноукраїнському контексті.
- Ткаченко О.Б.* Проблемы диахронической социолингвистики // Методологические основы новых направлений в мировом языкознании. – К., 1992.
- Черниш Т.О.* Слов'янська лексика в історико-етимологічному висвітленні (гніздовий підхід). – К., 2003.